

„Leülni Juhász Gyula asztalához...”

— Költészet Napja, Szeged, Anno 1977. —

Hat fiatal szegedi költő — hat fiatal arc, hat csodálkozó szempár. Ahány költő, annyiféle költészet, mind annyi rácsodálkozás a világra... szépségeire, és rátságaira, csodáira, és hétköznapjaira.

Van valami jelképes abban, hogy az idén, Szegeden, a Költészet-Napján kizárólag fiatal és szegedi költőkkel találkozhattak az irodalom kedvelői. Bizonyítja, hogy Móra, Tömörkény, Juhász Gyula városa ma is induló költők bölcsőhelye. S igazolja azt is, hogy minden fanyalgás, jogos és jogtalan bírálat ellenére igenis vannak tehetséges fiatal költők, csak éppen nem mindig vesszük észre őket.

Hat fiatal szegedi költő — csupa ismerős arc... *Belányi György, Géczy János, Téglásy Imre, Zalán Tibor*... Nevüket verseiket gyakran olvashatjuk itt, ezeken a hasábkokon. *Baka István*, és *Petri Ferenc* első verseit is a *Szegedi Egyetem* közölte.

... és a versek előadói. Ők is valamilyen formában kötődnek a városhoz. Van köztük itt tanult egyetemista, amatőr és elismert színész. *Lucifer* — alias *Nagy Zoltán* — a Szegedi Nemzeti Színházból. *Holman Endre* orvostanhallgató, a Herkulesfürdői emlék főszereplője. *Pelczér István*, a gitárral verselő TTK-s... és a többiek: itt élnek, tanulnak köztünk.

Hat fiatal szempár — hatféle rácsodálkozás — *Petri Ferenc* groteszk és játékos. Néhol — hu-

morában — József Attilára emlékeztet, Képszerűségében már kevésbé. Am mégis kifejezők, elgondolkodtatók ezek a versek.

Baka István versei. Balladai tömörség, szuggesztív erejű költészet. Különösen a „Székelyeknél” szép és megható.

Belányi György. A legfiatalabb a fiatalok között. Úgy tűnik, néhol még keresi a legmegfelelőbb szavakat, képeket, kifejező eszközöket. De minden reménye megvan arra, hogy néhány éven belül megtalálja a saját hangját.

Géczy János. Az ő verseiben is a groteszk játékoság a meghatározó elem. Megdöbbentő közönségét. Ezúttal a Profán stációk című versével... Valóban profán ez a költészet? Inkább talán szokatlan — eredeti.

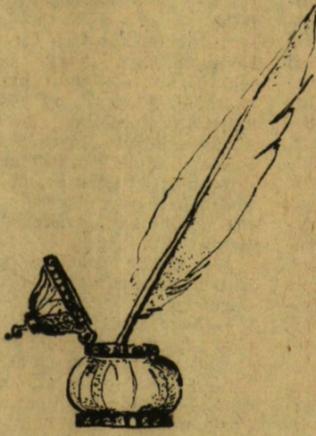
Téglásy Imre. A görög mondvilágba kalauzol Telemekhosz ciklusával, ötvözve az antik hagyományokat a modern kifejező eszközökkel.

Zalán Tibor. Talán az ő hangja a legeredetibb, képei a legmeggyőzőbbek. Tehetséges. Egyéniség. Aki időnként talán most még egyénieskedő, de ha ezt levetkőzi, még sokat hallunk róla.

Hat költő — hat csodálkozó szempár, hatféle nézőpont. Ami közös: az alkotóközegek, a költői műhely — Szeged.

„Itt maradni, leülni Juhász Gyula asztalához...”-írja egyik

verseiben *Petri Ferenc*. Itt maradni, vállalni a várost, irodalmi hagyományait, azt az utat, amit az elődök elkezdtek. Ők hatan vállalták, „leültek” amellé a Nagy Asztal mellé, melyen Móra, Tö-

mörkény, Juhász Gyula, József Attila, Radnóti Miklós és a többi, ideig-óráig, vagy egy életen át itt tartózkodó író, költő alkotott.

Néha-néha még serceg a toll, megakad. Hogy mi marad a hat költő verseiből az Asztalon, még nem tudjuk. Egy valami azonban biztos: vállalták a várost, a szegediséget, és bárhová kerülnek, ez meghatározó élménnyé válhat költészetükben.

DEZSŐ LÁSZLÓ

Jurij Mihajlik:

Hattyúk a tenger felett

Tenger felett hattyúk repülnek. És öreg, kivénhedt csónakokban vastag ingekben és zubbonyokban fáradt, pipázó halászok ülnek. Fáradt sugara tekintetüknek, súlyos kezüket emelik magasba, de már egy pillantásig értik: a tenger fölött hattyúk repülnek. Hatalmas csend övezi őket, minden hang, mint eső csengő cseppje. És a hattyúk hangtalanul szállnak, elvágva víztől a felhőket. Hova tartoztok, kedvesek? Elrepültetek mind, szenvedtetek... Egyszer az égből ereszkedtetek... máskor a tengerből emelkedtetek... Nézd, már a hegy mögött vannak. Eg a tengerrel újra egyesült. Csak a hullámon villar hirnökül egy-egy reá hullott hattyútól. Hadd ússzanak a vén szemében, — ki eüldögél mogorva-arván — hattyúcsapásokkal ott fenn szállván e báránfelhők a kék égen.

ZALÁN TIBOR fordítása

Anatolij Gluscsak:

Készen van a vers —

Készer van a vers — nem sima, de érdes. Elmúlt az ünnep. A köznapoké lesz. Hogy gondolataiddal szembenézhess, Azért — Négy szemkört ismét az étettel. Szemkört a nappal, éggel, csillagokkal. Szemtől-szembe a földdel. S az emberrel, ki ott van! A nappalból teletöltött korsóval, Testvéri sírral a szőlőfaluban. Vers:ől másik versig az út feltöretlen. Találj hát munkát homlokodnak és kéznek: Jöjjön a gondolat — zöld rozs a földekben, S felhőszakadás százezer mértnek. Asztalodhoz ülve, dátumot leírva. Ne adhasd túl a nehézségre igazságon. Hogy harc a költészet, katona vagy magad, Aki a poszton, nincsen ki felváltson.

(az Arany mező című kötetből)
FUTÓ GYÖRGY fordítása

* A verseket odesszai testvéregyetemünk Za naukovi kadri című lapjából vettük át.

Az ősopera nyomában

Szórakoztató, szellemes, rövid, tömör és mégis sokatmondó. Talán így foglalhatnánk össze a *Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Operaszínpadának* előadásait. Az Operaszínpad kellemes színtöltő volt az OTDK találkozóinak is. Azok a résztvevők, akik rendszeres nézői voltak a televíziós *Ki mit tud?*-nak, már korábban megismerkedhettek a

Mivel is foglalkozik a művészeti diákkör? Rendkívül érdekes és értékes zenei történelmi kutatásokat végeznek. A vígopera őse után „nyomoznak”. Régen feledésbe merült intermezós játékokat, kisoperákat kutatnak fel, ezeket magyarra fordítják, elemzik, le- rövidítik, dramatiszálják és előadják — saját elképzelésük szerint.

Egy pillanat az operaszínpad egyik előadásáról (Réz Dániel felvétele)

szellemes kisoperák előadóival, hiszen legutóbbára éppen néhány héttel ezelőtt szerepeltek a vetélkedő közép döntőjében. Akkor *Glauk:* Csodákdoktor című intermezós játékot mutatták be — nagy sikerrel. A vetélkedősorozat döntőjébe nem jutottak be. A zsüri egyik tagja pedig elismerte: az idei vetélkedő egyetlen valódi „Ki mit tudos” produkcióját a főiskolások mutatták be. Hogy mégis kiestek, annak a Ki mit tud? már-már szinte primitív kategória-beosztása az oka, amin egyébként érdemes lenne elgondolkodni a műsor szerkesztőinek is... Tény és való: a zsüri által is elismert legjobb együttesek egyikét láthattuk a döntőben.

Persze azért, a főiskola operaszínpadának tagjai nem estek kétségbe. Már csak azért sem, mivel az Operaszínpad nem a Ki mit tud?-ra alakult, történetesekkel régebbi keletű. 1973-ban határozta el néhány lelkes énekes-zongorista, hogy létrehozják a tanszék művészeti diákkörét. A diákkör kezdeményezője „lelke” *Bárdi Sándor* főiskolai adjunktus.

Négy évvel ezelőtt a kísérő kamaragyüttessel együtt harminc főt számlált a színpad. A Ki mit tud?-ban négyen szerepeltek: *Vajda Julianna, Tóth Márta, Szilágyi Béla és Kovács András*. Valamennyien énekesmagyar szakosok. Érdekesség, hogy még a jelmezeket és a díszleteket is ők készítették, mondhatnánk teljesen önellátóak.

Több fellépésünk volt már az országban — mondta *Kovács András*, az együttes játékmestere — a legemlékezetesebb: Csongrádon, a léleggett zeneiskola megsegítésére tartottunk előadást. A TV-vetélkedőn elsősorban nem a versenyzés miatt indultunk, hanem azért, hogy felhívjuk a nézők figyelmét a vígoperának ősi, elfelejtett formájára, az intermezós játéokra.

A cél sikerült elérniük az operaszínpadosoknak. Ezt igazolja az ország különböző részeiből érkező meghívások, a közönség vastapsa, ami mindennél többet ér... és nem vigasztalásképp mondjuk: még egy TV-vetélkedő fődíjánál is nagyobb elismerés.

— dezso —

Kiejtési verseny

Ki beszél a legszebben? Ezt kérdezték a plakátok a főiskola hallgatóitól, s erre választott a hagyományos szép magyar kiejtési verseny. A selejtezőkből továbbjutott 15 versenyző két fordulón mérte össze tudását. Az első fordulón 15 perc alatt kellett felkészülni arra, hogy híven tolmácsolják *Illyés Gyula* szavait *Ady*-ról.

A második fordulóra a versenyzők szabadon választott értekező prózát hoztak. A két fordulón kapott pontokat összegezve a következő végeredmény alakult ki: 1. *Paál Mária* I. éves magyar-történelem szakos hallgató, 2. *Szűcs Péter* II. éves magyar-történelem szakos hallgató, 3. *Óvári Éva* IV. éves magyar-orosz szakos hallgató.

A zsüri a mezőny első hat helyezettjét jutalmazta könyvvutalványokkal. A közönség díját *László Erzsébet* I. éves magyar-ének szakos hallgató nyerte.

A verseny első két helyezettje részt vett az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen április 12—13-án rendezett országos Kazinczy-versenyen. *Szűcs Péter* Kazinczy-díjat kapott. A József Attila Tudományegyetem hallgatói közül *Pusztai Mária* III. éves magyar-francia szakos és *Kövér Lajos* III. éves magyar-történelem szakos hallgatókat jutalmazták Kazinczy-díjjal.

Elnézést!

Elmaradt egy rendezvény április 12-én a SZOTE klubjában. Előbb a közönség várakozott hiába, majd a szerző és az előadók. Végül kiderült, hogy „kérésbeszervezés” történt. Ennek egyik „áldozata”, *Zalán Tibor*, akinek szerzői estje most elmaradt, a következő üzenet közve-tetésére kért meg bennünket: „Ezúton kérek elnézést mind az öklőtől, akik hiába jelentek meg ma este 7 órakor a SZOTE-klubban. Estem elmaradását időpont-egyeztetési zavarok okozták. (En 8 órára vállaltam a műsort és meg is jelentem — már hiába.) Remélem, májusban alkalmam nyílik arra, hogy ebben a klubban találkozzak az érdeklődőkkel. Ugyanazzal a műsorrall, ugyanazzal az előadókkal (Pelczér István, Holman Endre) várok mindenkit”.

Mi is reméljük, hogy úgy lesz. S azt is, hogy a jövőben nem kell sorozatosan azért bosszankodni, mert hetente elmarad egy-két rendezvény klubjainkban!

A szakszervezetek

A JATE docense, *Ördögh Piroška:* A szakszervezetek antifasiszta tevékenysége a Gömbök-kormány idején című könyvében a hazai munkásmozgalom történetének e kevéssé ismert területét vizsgálja.

Az MSZDP és a szakszervezetek közötti szoros kapcsolat meghatározta az utóbbiak antifasiszta tevékenységét. A náciizmus előretörésében, majd hatalomra jutásában az MSZDP vezetői súlyos veszélyt láttak, de a fasiszmus és különösen a magyar fasiszmus lényegének elemzéséig nem jutottak el. A Gömbök-kormány politikája azonban a magyar fasiszmus új vonásait tárta fel, s ez már közelebb hozta a szociáldemokrata vezetőket a hazai valósághoz, annak megértéséhez.

Az MSZDP XXX. kongresszusa után (1935. szeptember) — amely ugyan nem lépett túl a reformok propagálásán — fokozódott az antifasiszta propaganda és agitáció. Jelentős volt az 1936. májusában megszervezett szakszervezeti hónap és az antifasiszta propaganda kampány.

A szociáldemokrata vezetés véleménye azonban gyökeresen nem változott meg. A nehéz körülmények között küzdő magyar munkásmozgalom — a legális és illegális — nem tudott olyan nyomást gyakorolni az említett vezetőkre, hogy azok ne csak el-tűrői, hanem kezdeményezői legyenek az antifasiszta akcióknak.

A szerző gazdag archív- és sajtóanyagot feldolgozó könyvében 1936 nyarától mutatja be a magyar szakszervezeti mozgalom antifasiszta küzdelmét. Ismereteink e könyv birtokában mind a magyarországi szakszervezetek, mind a fasiszmus elleni harc történetét illetően bővülnek és elmélyültebbek lesznek.

Agrárforradalom

A Viharsarok múlt századig visszanyúló forradalmi hagyományokban gazdag vidéke hazánkban. E vidék történetében legjelentősebb forradalmi átalakulását vizsgálja *Szabó István*, a JATE docense *Agrárforradalom a Viharsarokban (1945—1947)* című könyvében.

A Viharsarokban az agrárforradalom sajátos körülmények között bontakozott ki: ez az országgrész szabadult fel elsőként, a földreform-törvény értelmében felosztásra kerülő birtokok arányát tekintve az országos átlag alatt maradt, a földigénylők száma viszont magasabb volt.

A felosztásra igénybe vett földterület a Viharsarok egész területének 27,7 százalékát tette ki. Számos esetben — az igényjogosultak magas száma miatt a 100 kat. holdon aluli birtokokat is igénybe vették. Emiatt többször elmarasztalták a földigénylő bizottságokat.

A földreform kibontakozását, megvalósulását, azt a kemény küzdelmet, amely végül „ősi jussához” juttatta a vidék szegényparasztságát, a szerző gazdag archív anyagra támaszkodva mutatja be. Részleteiben ismerhetjük meg a küzdelmet, kiindulva a felszabadulás előtti földreform-tervezetek bemutatásából, a földreform lezajlásán, a pártok részvételén keresztül a befejezésig. A forradalmi átalakulások tanulmányozása (vagy megismerése) mindig nagy élményt jelent, különösen olyan esetekben, ha a forradalmi átalakulások elemzője, bemutatója — jelen esetben az ismertett könyv szerzője — maga is aktív résztvevője volt a forradalmi átalakulásnak.

DR. NAGY LÁSZLÓ